

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1966

BRNO 1967

Pořizený sádrový odlitek představuje hlavu bezvousého muže s plochýmnosem a trojdielným účesem, se zdůrazněnou vlnou (nebo uzlem) na levé straně hlavy (rozměry hlavy = 3 × 1,7 × 1,3 cm). Reliéf hlavy je zarámován v dolní části plasticky vystupující, v horní části se vytrácející lištou. V hlubším sledu obepíná hlavu výše zmíněný oválný obrubník s paprskovitými rýžkami. Bronzové nebo z bronzu a pozlacené pozitivy podobných drobných bust s typickým paprskovitým orámováním jsou známy z nálezů na území římského impéria nebo z římských provincií (viz kupříkladu nálezy z římské Galie v S. Reinachovi, *Antiquité nationales*, Paris, s. 218, obr. 208, nebo s. 220, obr. 210).

Senoradský nález tedy představuje v našem prostředí vzácný a doposud ojedinělý výskyt hliněného kadlubu reliéfní busty bezvousého muže s typickými rysy římské nebo spíše ještě římsko-provinciální provenience.

FUND EINER GUSSFORM EINER RELIEFBÜSTE AUS DER RÖMISCHEN KAISERZEIT

Bezirk Třebíč

In Senorady, Bezirk Třebíč, fand man auf einem Feld eine beschädigte kleine tönernerne Gussform. Sie ist aus feingeschlemmtem Ton mit einer Beimengung von feinem Quarzsand, angefertigt. Die Farbe auf der Oberfläche ist hell ockergelb, der Bruch rötlich. Die Ritzlinien auf der äusseren geraden Fläche sind entweder zufällig oder sie können gegebenenfalls die absichtlich eingeritzten, allerdings undeutlichen Buchstaben C oder G und S vorstellen, die man wiederum beim Anblick von der entgegengesetzten Seite als J und D lesen könnte. Der von uns angefertigte Abguss stellt den Kopf eines bartlosen Mannes mit flacher und breiter Nase und einer dreiteiligen Frisur mit betonter Welle oder Knoten auf der linken Kopfseite vor. (Masse des Kopfes 3 × 1,7 × 1,3 cm. Ausmasse der Gussform 6,5 × 5 × 2,2 cm.) Das Kopfreliet ist mit einer sich teilweise verlierenden Leiste und einer ovalen Umfassung mit konzentrischen strahlenförmigen Ritzlinien eingerahmt. (Bronzene oder vergoldete Positive dieser Art sind von Funden aus dem Gebiet des römischen Imperiums oder der römischen Provinzen bekannt. Der Fund aus Senorady stellt also in unserem Milieu das seltene und vereinzelte Vorkommen einer tönernen Gussform mit typischen Charakterzügen einer römischen oder eher noch römisch-provinzialen Provenienz vor.

NOVÉ NÁLEZY NA ŘÍMSKO-BARBARSKÉM SÍDLIŠTI U LANŽHOTA

Okres Břeclav
JAROSLAV TEJRAL

Na katastru obce Lanžhot, mezi Břeclaví a městečkem Lanžhotem, leží na vyvýšeném místě, při odbočce cesty z Břeclavě, rozsáhlé šterkoviště, kde byly již dříve učiněny bohaté nálezy římsko-barbarské i provinciální keramiky, mezi níž zaujímá důležité místo terra sigillata. Po léta je zde zřejmě narušováno větší sídliště, o čemž svědčí také porůznu nalézané hroudy mazanice s otisky prutů. Při průzkumu terénu v listopadu 1966 byly zjištěny další narušené sídlištní objekty, z nichž byl získán určitý stěpový materiál. Kromě hrubší barbarské keramiky z užitkových nádob i jemnější keramiky zdobené rytou výzdobou nebo tuhováním a leštěním, podařilo se získat i zlomek terra sigillaty od okraje mísy patrně Dragendorf 37.

NEUE FUNDE VON DER RÖMISCH-BARBARISCHEN SIEDLUNG BEI LANZHOTA

Bezirk Břeclav

Bei einer Terrainbegehung im Kataster der Gemeinde Lanžhot fand man neues Scherbenmaterial von der römisch-barbarischen Siedlung, die schon durch frühere Funde bekannt war.

HROBOVÉ NÁLEZY ZE 6. STOLETÍ U OBLEKOVIC

Okres Znojmo
IVAN PEŠKAR

Tab. 13

Začátkem června 1966 byl při kopání příkopu pro vodovodní potrubí k lisovnám vína v trati „U sklepů“ na pozemku JZD Oblekovic rozrušen kostrový hrob, z jehož obsahu byly vyzvednuty

dva předměty, které později získalo Jihomoravské muzeum ve Znojmě. Dodatečně se podařilo pracovníkům Archeologického ústavu ČSAV, pob. v Brně, doplnit zprávu o objevu hrobu aspoň několika stručnými údaji o nálezových okolnostech. Podle sdělení oblekovických občanů byl hrob, na jehož dně ve hloubce asi 150 cm pod dnešním povrchem ležela kostra, zahlouben do jemného žlutého písku a vyplňoval ho hnědý hlinitý zásyp se šterkovitou příměsí. Nálezy, miska a železný hrot kopí, byly zachyceny pravděpodobně v blízkosti hlavy nebo horní části kostry, jejich přesná poloha, stejně jako způsob uložení a orientace těla se však již nedaly zjistit.

Nízká miska má kónické, u okraje mírně vyhnuté hrdélko, přecházející ve výduf zaoblené spodní části bez vyznačené podstavy. Rozhraní mezi oběma částmi nádoby je zdůrazněno dvěma vodorovnými mělkými rýhami, výduf je zdoben osmi zevnitř vytlačenými pupíkovitými vypnulinkami, lemovanými na každé straně svazkem 5—6 třásňovitě provedených úzkých mělkých žlábků. Nádobka má tmavohnědý, hlazený, matně lesklý povrch. Výška = 64 mm; průměr okraje 125—130 mm.

Železný hrot kopí s kuželovitou, šterbinovitě nedovřenou tulejkou, přecházející mírným rozšířením na bocích v nejširší část dlouhého, na obou stranách střechovitě hraněného listu, který se pak táhle zužuje ke hrotu. Úzká horní část tulejky je osmibocí profilovaná hranami vycházejícími od nejširšího místa čepele mezi hrany, které se táhnou po celé délce tulejky jako pokračování břitů a hřbetů listu. Na jednom boku v blízkosti ústí byla tulejka opatřena otvorem, v němž se zachoval hřbovitý nýt, který upevňoval hrot k ratišti. Délka hrotu = 341 mm; průměr ústí tulejky = 27,5 mm.

Oba zachráněné předměty mají blízké analogie mezi nálezy z období stěhování národů. Podobný hrot mělo např. kopí z hrobu 23/XVIII, odkrytého v Čelákovických-Záluží,¹ miska je protějškem jen málo odlišné nádoby z 5. hrobu langobardského pohřebiště Vörs v Panonii². Podle dochovaných milodarů lze kostrový hrob z Oblekovic zařadit do první poloviny 6. století.

F o z n á m k y :

¹ B. Svoboda, Čechy v době stěhování národů. Monumenta archaeologica XIII, 1965. tab. XCII:1.

² K. Sági, Das langobardische Gräberfeld von Vörs. Acta arch. Hung. XVI, 1964. tab. XXV:1.

GRABFUNDE AUS DEM 6. JAHRHUNDERT BEI OBLEKOVICE Bezirk Znojmo

Anfang Juli 1966 wurde beim Erdaushub für eine Wasserleitung zu den Weinpressereien in der Flur „U sklepu“ auf dem Grundstück der LPG Oblekovice ein Grab gestört, das im feinen gelben Sand eingetieft war. Auf dem Boden der Grabgrube, die mit einer braunen lehmigen mit Schotter vermischten Aufschüttung gefüllt war, lag ca 150 cm unter der heutigen Oberfläche ein Skelett, bei dem man zwei Gegenstände fand: eine Schüssel und eine eiserne Lanzenspitze. Die Beigaben, die das Südmährische Museum in Znojmo erwarb, haben nahe Analogien zu Funden aus der Völkerwanderungszeit^{1, 2} und ermöglichen das Grab aus Oblekovice in die erste Hälfte des 6. Jahrhunderts zu datieren.

NOVÉ SBĚRY STŘEPOVÉHO MATERIÁLU NA SÍDLIŠTI U LUŽIC

Okres Hodonín

JAROSLAV TEJRAL

Tab. 13

Dne 4. dubna 1966 provedli pracovníci Archeologického ústavu ČSAV pob. v Brně, detašování na výzkumu v Mikulčicích, sběr střepového materiálu na říční terase řeky Moravy v trati „Vyvadžilky“ na katastru obce Lužice. Místo, které již v několika případech vydalo bohaté střepové nálezy z více kultur, bylo bezprostředně ohroženo hlubokou orbou pro vinohrad. Kromě keramických zlomků kultury únětické, velatické, laténské a římsko-barbarské, byly získány také doklady o intenzivním osídlení v době stěhování národů, reprezentované hrubou silnostěnnou keramikou pražského typu. Nejmladší vrstvy na tomto sídlišti patří období středohradištnímu a mladohradištnímu.

NEUE LESEFUNDE VON SCHERBENMATERIAL AUF DER SIEDLUNG BEI LUŽICE Bezirk Hodonín

Von der Siedlung, die auf einer Terrasse des Marchflusses situiert ist (Kataster der Gemeinde Lužice), wurde beim Rigolen eines Weingartens zahlreiches Scherbenmaterial aus mehreren Zeitabschnitten gewonnen. Erwähnenswert sind Keramikbruchstücke des Prager Typus.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1966

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.

Redaktoři: Dr. J. Říhový a dr. I. Peškař

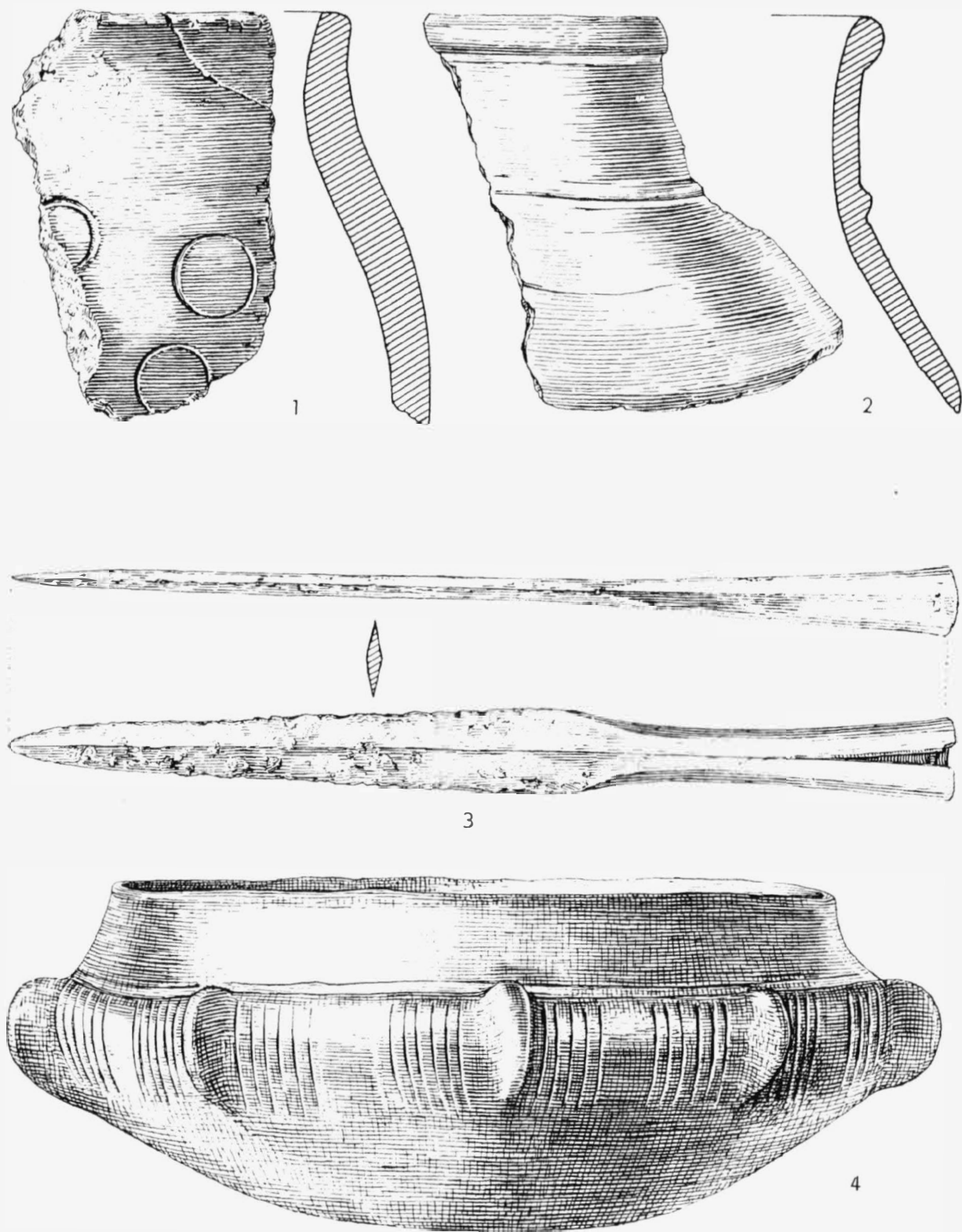
Překlady: Dr. R. Tichý a E. Tichá

Kresby: B. Ludikovská

Na titulní stránce: Bronzové kování ze slovanského hradiska v Mikulčicích

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné.

Tab. 13

1, 2 Lužice (o. Hodonín). Ukázky keramického materiálu ze sídlisté z doby římské a stěhování národů. — Auswahl an keramischen Siedlungsmaterial aus der römischen Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit. 3, 4 Oblekvice (o. Znojmo). Nálezy z kostrového hrobu z doby stěhování národů. — Funde aus einem Skelettgrab aus der Völkerwanderungszeit.

1, 2, 4 = $\frac{1}{4}$; 3 = $\frac{1}{2}$.